

Η Φ Α Ρ Ι Σ

Εκδίδεται από τόν Σύλλογο Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος

ΕΔΡΑ: Ξηροκάμπι Σπάρτης

●
Συντακτική Επιτροπή: Γεώργ. Θ. Καλκάνης, Θεόδ. Σ. Κατσουλάκος, Παναγ. Η. Κομνηνός

●
Επιμελητής έκδοσης: Σταύρος Θ. Κατσουλάκος, Συρακουσών 101, Λαμπρινή, Αθήνα

Ταμίας: Ιωάννης Π. Κονίδης, Ξηροκάμπι

ΣΥΝΔΡΟΜΗ:

Εσωτερικού ετήσια Δραχμές 1.000

Εξωτερικού ετήσια Δολάρια Η.Π.Α. 20

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
Δ. Γ. Λάσκαρι, Η ζειαφόρος και κριθοφόρα Φάρις.....	3
Ι. Π. Κονίδη, Αποχαιρέτα τον Ευρώτα που ήξερες.....	7
Δ. Π. Δικαϊάκου, Ήρθαν τα χελιδόνια και έφεραν την πολιτισμική άνοιξη.....	8
Σταυρούλας Ορφανάκου, Πώς ανοίγονταν τα πηγάδια.....	10
Θ. Σ. Κατσουλάκου, Στον τραγουδιστή Σταύρο Γ. Ξηροπόδη.	11
Η. Προκοπίδη, Αθλητικά.....	11
Σταυρούλας Ορφανάκου, Σύντομα νέα.....	11
Π. Η. Κομνηνού, Έτσι σαν ένα απλό αντίο.....	13
Σύλλογος Κυριών Ξηροκαμπίου - Δωρεές.....	14
Τα νέα μας - Συνδρομές.....	15

ΒΕΩΦΥΛΛΟ: Το μοναστήρι της Γόλας και ο Ταύγετος.

Η Φ Α Ρ Ι Σ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΦΑΡΙΔΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ΄ - ΤΕΥΧΟΣ 23^ο - ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

Η ζειαφόρος και κριθοφόρα Φάρις*

Προϊστορικοί χρόνοι

Η Φάρις κατά τους προϊστορικούς χρόνους και στο χρονοχώρο, όπου την εντάξαμε (1600-1120 π.Χ.), παρακολουθεί την ανάπτυξη και εξέλιξη, καθ' όλα, των πόλεων των μυκηναϊκών κέντρων και τον ανάλογο πολιτισμό τους. Κατ' εξοχήν αγροτοκτηνοτροφική πόλη, αναπτύσσει παράλληλα και όλα τα άλλα στοιχεία τα οποία συνθέτουν το λεγόμενο μυκηναϊκό πολιτισμό σε όλα τα επίπεδα. Ότι ήταν η ευφορότερη περιοχή της άνω κοιλάδας του Ευρώτα, είναι πέρα από κάθε αμφισβήτηση. Με πολλές δε πιθανότητες, στα πρώτα χρόνια της παρουσίας της, και η μόνη των αχαιών ηγεμόνων πρωτεύουσα της Λακεδαίμονος. Με την πάροδο του χρόνου μετακινήθηκαν προς τις Αμύκλες και κατά την περίοδο του Τρωικού πολέμου και του Μενελάου στην απέναντι όχθη του Ευρώτα, τη Θεράπνη, όπου και τα ανάκτορα του Μενελάου και της Ελένης και η θερινή κατοικία τους. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Όμηρος («Ιλιάδος Β. στ. 581») στον κατάλογο των πλοίων την αναφέρει πρώτη στον όμιλο των εννέα πόλεων της Λακωνικής, οι οποίες έδωσαν πλοία και ναύτες στην εκστρατεία των Ελλήνων κατά της Τροίας και δεν το έκανε χάριν του μέτρου για να τηρήσει τους κανόνες του δακτυλικού εξαμέτρου (- υ υ) Φ ᾱ ρ ι ν τ ε, αλλά γιατί πίστευε ότι, πράγματι, ήταν πρώτη.

* Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος.

«Οἱ δ' εἶχον κοίλην Λακεδαίμονα κητώεσσα, Φᾶριν τε Σπάρτην τε πολυ-
τρήρωνά τε Μέσσην, Βρυσείας τ' ἐνέμοντο καὶ Αὐγείας ἐρατεινάς, οἳ τ' ἄρ'
'Αμύκλας εἶχον Ἔλος τ' ἔφαλον πτολίεθρον, οἳ τε Λάαν εἶχον ἠδ' Οἴτυλον
ἀμφενέμοντο, τῶν οἱ ἀδελφεὸς ἦρχε, βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος, ἐξήκοντα νεῶν
ἀπάτερθε δὲ θωρήσσοντο.»

Αυτοὶ πάλι που εἶχαν τὴν βαθυλή Λακεδαίμονα με τὶς πολλὰ χαράδρες, καὶ τὴν Φάρη καὶ τὴν Σπάρτη καὶ τὴν Μέσση με τὰ πολλὰ περιστέρια, καὶ αυτοὶ που κατοικοῦσαν στὶς Βρυσείες καὶ στὶς ὁμορφες Αὐγείες, καὶ αυτοὶ που εἶχαν τὶς Ἀμύκλες καὶ τὸ Ἔλος, τὴν παραθαλάσσια πολιτεία, καὶ αυτοὶ που εἶχαν τὸ Λάα καὶ ζούσαν στὴν Οἴτυλο, σ' αὐτῶν τὰ ἐξήντα καράβια ἀρχηγὸς ἦταν ὁ ἀδελφὸς του (Αγαμέμνονα), ὁ βροντόφωνος Μενέλαος· αυτοὶ οπλίζονταν χωριστά.

Τὴν θέτει, λοιπόν, ὁ Ὅμηρος πρώτη τὴν Φάριδα καὶ ἀπὸ τὴν Σπάρτη καὶ ἀπὸ τὶς Ἀμύκλες, καὶ παρότι δὲν ἦταν παραθαλάσσια πόλη, λόγω τοῦ γόνιμου ἐδάφους τῆς καὶ τῆς οικονομικῆς τῆς ευρωστίας, ἡ κυριαρχία τῆς ἐφθανε μέχρι τὴν θάλασσα, ὥστε νὰ ἔχει δημιουργήσει καὶ ἀναπτύξει ἐμπορικὸ καὶ πολεμικὸ ναυτικὸ. Εἶχαν οἱ Φαρίτες ἀναπτύξει ἐντονὴ βιοτεχνικὴ δραστηριότητα καὶ ἦσαν ἀυτάρκειες στὶς ἀνάγκες τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Στὸν τομέα τῆς τέχνης δὲν υστεροῦσαν· μάλιστα, ἀν λάβουμε ὑπόψη μας τὰ ἀπαράμιλλης τέχνης κύπελλα τοῦ Βαφειοῦ καὶ υιοθετήσουμε καὶ τὴν ἀπόψη τοῦ Τσουντά για τὸ Βαφειὸ καὶ τὴν Φάριδα που προαναφέραμε, τότε μας δίνεται ἡ δυνατότητα νὰ υποστηρίξουμε ὅτι ἡ Φάριδα στὸν τομέα τῆς τέχνης διέπρεψε. Ἀλλά, καὶ στὴν περίπτωση που τὸ Βαφειὸ δὲν ἀνήκε στὴν Φάριδα, τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ εἶχαν πηγᾶσει ἀπὸ τὴν ἴδια τεχνοτροπία ὅλων τῶν πόλεων τοῦ ἀχαιικοῦ κόσμου. Δὲν θὰ ἦταν ἀφύσικο ἡ Φάριδα νὰ εἶναι ἐξω ἀπὸ ὅλα αὐτά; Σὲ σφραγιδολίθο ἀπὸ σαρδῶνυχα (λίθος ἡμιπολύτιμος ὁ λεγόμενος σάρδιον, χρώματος καστανέρυθρου, ὁ ὁποῖος χρησιμοποιοῦνταν γιὰ τὴν κατασκευὴ σφραγιδο-λίθων καὶ δακτυλιολίθων με παραστάσεις καθημερινῆς ζωῆς), που βρέθηκε στὸ θολωτὸ τάφο τοῦ Βαφειοῦ, ὑπάρχει παράσταση ἄρματος με δύο ἄλογα, ἡνίοχο καὶ ἀγωνιστὴ (ΙΕ' αἰ. π.Χ.). Στὸ ἓνα ἀπὸ τὰ χρυσὰ κύπελλα τοῦ Βαφειοῦ, οἱ παραστάσεις που ἔχουν φιλοτεχνηθεῖ μας διαφωτίζουν γιὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ τῶν Φαριτῶν καὶ Ἀμυκλαίων. Σ' αὐτὸ τὸ χρυσὸ κύπελλο βλέπουμε μίαν θαυμάσια εἰδυλλιακὴ σύνθεση, τὴν σύλληψη ἀγρίων ταύρων. Ὁ κυνηγὸς παγιδεύει τὸν ταῦρο με τὸ δόλωμα τοῦ θηλυκοῦ· καὶ, ἐνῶ τὸ ἀρσενικὸ ἐρωτοτροπεῖ, ὁ κυνηγὸς, περνώντας στὸ πίσω τοῦ πόδι μίαν σχοίνινη θηλειά, τὸ συλλαμβάνει. Ἀλλά καὶ στὸν τομέα τῶν στρατιωτικῶν δὲν υστεροῦσαν. Ὅπως εἶδαμε, εἶχαν ἀναπτύξει ἐμπορικὸ ἀλλὰ καὶ πολεμικὸ ναυτικὸ. Τοῦτο προϋποθέτει ἀρτίο στρατιωτικὸ ὀπλισμὸ καὶ ἐπομένως ἀνάπτυξη τῆς ὀπλοουργίας ἀλλὰ καὶ ἀνάπτυξη τῆς μεταλλοτεχνίας τῆς ὀπλοουργίας. Ἄλλωστε, ἡ ὀργάνωση τῶν πόλεων ἦταν θεμελιωμένη στὴν στρατιωτικὴ καὶ μαχητικὴ επικράτηση. Φημισμένα ξίφη με λαβὴ ἀπὸ χρυσὰ ελάσματα, διακοσμημένη με ωραίες παραστάσεις,

σπάθες πολεμικές, παραξιφίδια ή απλά εγχειρίδια με τα οποία έπλητταν τον αντίπαλο σε αγώνα σώμα νε σώμα, με σκηνές που απεικόνιζαν αγωνιστικά θέματα όλο κίνηση και χάρη. Απ' όλα αυτά και πολλά άλλα, προκύπτει ότι η ζωή των κατοίκων της Φάριδος ήταν πλήρως οργανωμένη λόγω της αυτάρκειας που διέθετε, η οποία προέκυπτε από τη γόνιμη και εύφορη γη της. Μ' αυτό τον τρόπο έζησαν οι Φαρίτες έξι αιώνες περίπου, μέχρι τη δωρική εισβολή (1125-1120 π.Χ.) αλλά και τρεις ακόμη αιώνες ύστερα, όπως θά δειξουμε στη συνέχεια.

Ιστορικοί χρόνοι

Με την εισβολή των Δωριέων κατακτητών και την εγκατάστασή τους στο βορειότερο τμήμα της λεκάνης του Ευρώτα, όπου έκτισαν τη δωρική Σπάρτη, οι Φαρίτες ζουν στο πλαίσιο της κοινωνικής δομής και πολιτικής οργάνωσης αχαϊκού-μυκηναϊκού τύπου για τρεις ακόμη αιώνες.

Οι Σπαρτιάτες Δωριείς δεν τους έθιξαν, παρά το εύφορο έδαφος της Φάριδος, όχι, βέβαια, γιατί δεν θα εποφθαλμιούσαν γόνιμες πεδινές εκτάσεις, αλλά γιατί απέβλεπαν πρώτα στη δημιουργία ζώνης ασφαλείας από τα βόρεια για να αντιμετωπίσουν τυχόν επιθέσεις των γειτόνων τους Αρκάδων και Αργείων, αλλά και να αποκτήσουν συμμάχους. Επετέθησαν, λοιπόν, και υπέταξαν τις βορείως ευρισκόμενες κοντινές πόλεις των Αχαιών Σελλασία και Πελλάνα και στη συνέχεια κατέλαβαν την Αιγύτιδα, στις βόρειες πλαγιές του Ταυγέτου, μετά την Πελλάνα, εξασφαλίζοντας έτσι τα νότια τους. Η κατάκτηση της Σελλασίας και Πελλάνας συντελέστηκε κατά την τρίτη δεκαετία περίπου του δέκατου αιώνα π.Χ. από το βασιλιά της Σπάρτης Λαβώτα εκ του οίκου των Αγιαδών.

Η Αιγύτιδα κατακτήθηκε από το βασιλιά της Σπάρτης Αρχέλαο, δισέγγονο του Λαβώτα εκ του οίκου των Αγιαδών και από το συμβασιλιά του Χαρίλαο ή Χάριλλο εκ του οίκου των Ευρυπωντιδών, κατά τα μέσα του ένατου αιώνα π.Χ. Τη γη των περιοχών αυτών οι Σπαρτιάτες δεν την αφήρεσαν από τους κατοίκους· τους έκαναν «περιοίκους» και τους υποχρέωσαν μόνον να τους ακολουθούν στις εκστρατείες τους. Το επόμενο βήμα των Σπαρτιατών ήταν η κατάληψη των νοτίων περιοχών, οι οποίες ήταν εκτεταμένες και εύφορες, και η υποταγή των κατοίκων τους. Οι αγώνες των Σπαρτιατών προς τους νότιους γείτονές τους Αμυκλαίους, Φαρίτες και Γερονθράτες, υπήρξαν σκληροί και μακροχρόνιοι και μόλις στις δύο πρώτες δεκαετίες του Η' αιώνα π.Χ. συντελέστηκαν επί της βασιλείας του Τηλέκλου, γιού του Αρχελάου. Ο κυριότερος συντελεστής της νίκης των Σπαρτιατών επί των νοτίων γειτόνων τους ήταν ο οργανωτής του σπαρτιατικού στρατού, ο Αιγείδης Τιμόμαχος, ο οποίος το πρώτον εφάρμοσε νέες μεθόδους στρατιωτικής οργάνωσης. Οι Αιγείδες ήσαν σημαντικότερη φυλή της Σπάρτης η οποία είχε θηβαϊκή καταγωγή. Στην κάθοδο των Δωριέων είχαν βοηθήσει τους Ηρακλείδες να εγκατασταθούν στην Πελοπόννησο με αρ-

χηγό το Θήρα. Ο Θήρας είχε αδελφή την Αργεία, τη γυναίκα του Ηρακλείδη Αριστόδημου από την οποία ο Αριστόδημος είχε δύο γιούς τον Ευρυσθένη και τον Προκλή, επί των οποίων αρχίζει η διπλή βασιλεία στη Σπάρτη. Ο Θήρας, μετά το θάνατο του Αριστόδημου, ήταν επίτροπος των δύο ανήλικων βασιλόπαιδων και αφ' ότου αυτοί ενηλικιώθησαν και ανέλαβαν τη βασιλεία, αναγκάστηκε να εκπατριστεί και να αποικίσει το νησί Καλλίστη μαζί με πολλούς Αιγείδες, το οποίο εκ του ονόματός του εκάλεσε Θήρα. Απόγονος αυτών των Αιγείδων ήταν ο Τιμόμαχος, αρχιστράτηγος των στρατιωτικών επιχειρήσεων του Σπαρτιατικού στρατού κατά των Αμυκλαίων, Φαριτών και Γερωνθρατών. Ο Τιμόμαχος τιμήθηκε εξαιρετικά για την τεράστια συμβολή του τόσο στη μεταρρυθμιστική στρατιωτική τακτική που επέφερε, όσο και στη τελική νίκη του και την υποταγή των νοτίων γειτόνων των Σπαρτιατών.

Το γένος των Αιγείδων στη Σπάρτη, εθεωρείτο ισότιμο των δύο βασιλικών γένων των Αγιαδών και Ευρυπωντιδών, τα οποία προέκυψαν από τους γιους του Ευρυσθένη και του Προκλή, Άγι και Ευρυπόντα αντίστοιχα. Αλλά και κατά τους επόμενους χρόνους εθεωρείτο πανίσχυρο, και σύμφωνα με τις πηγές επί βασιλείας του Πολυδώρου, εκ του γένους των Αγιαδών και του Θεοπόμπου, εκ του γένους των Ευρυπωντιδών, κατά τον Α΄ Μεσσηνιακό πόλεμο (744-724 ή 735-715 π.Χ.), ο Αιγείδης Ευρυλέων ήταν αρχηγός του κεντρικού σώματος του σπαρτιατικού στρατού, ενώ οι δύο βασιλείς Πολύδωρος και Θεόπομπος ήσαν αρχηγοί του αριστερού και δεξιού αντίστοιχα τμήματος της παράταξης. Οι Σπαρτιάτες, μετά τη νίκη τους, υποχρέωσαν τους κατοίκους της Φάριδος και των Γερωνθρών να αποχωρήσουν από την Πελοπόννησο και της μεν Φάριδος το έδαφος το προσάρτησαν στο κράτος τους και η πόλη κατοικήθηκε από Σπαρτιάτες, στις δε Γερώνθρες, στις παρυφές του Πάρωνα, εγκατέστησαν Σπαρτιάτες με καθεστώς περιοικίδας πόλης. Τις Αμύκλες οι οποίες εξακολουθούσαν να αντιστέκονται, κατόπιν συμφωνιών, συμπεριέλαβαν σαν πέμπτη κώμη της Σπάρτης. Η Φάρις έκτοτε και μέχρι τη ρωμαϊκή κατάκτηση βιώνει σ' όλους τους τομείς σύμφωνα με την κοινωνική και στρατιωτική οργάνωση της Σπάρτης, όπως όλες οι πόλεις των περιοίκων. Στους χρόνους του Πausανία του Περιηγητή (110-180 μ.Χ.) η Φάρις δεν υπάρχει, και, όπως ο ίδιος λέγει: «Φᾶρις πόλις ἐν τῇ Λακωνικῇ ποτε ὤκειτο», η πόλις Φάρις στη Λακωνική κάποτε κατοικείτο, αποτελεί πλέον ανάμνηση.

Δημήτριος Γ. Λάσκαρις

Αποχαιρέτα τον Ευρώτα που ήξερες

Το 1938 οι γονείς μου και τ' αδέρφια τού πατέρα μου εγκαταστάθηκαν μόνιμα στη θέση Πυρί, στη νότια όχθη του ποταμού Ευρώτα, αγοράζοντας μια μεγάλη, άγρια κατά το μεγαλύτερο μέρος της, έκταση από τους Μαυρομιχαλαίους. Έφτιαξαν σταδιακά και μέχρι το 1950 τέσσερα σπίτια —ένα για κάθε οικογένεια— κι έζησαν εκεί στην ερημιά ασχολούμενοι με την κτηνοτροφία και τη γεωργία, φτωχά αλλά ευτυχισμένα.

Εκεί έζησα κι εγώ με τ' αδέρφια μου και τα πρώτα ξαδέλφια μου —κάπου είκοσι παιδόπουλα— για μεγάλα χρονικά διαστήματα— κυρίως τα καλοκαίρια.

Ο Ευρώτας, «το ποτάμι», όπως συνηθίζαμε να λέμε, στάθηκε ο ευεργέτης μας, ο σύντροφός μας, ο φίλος μας, η μεγάλη μας αγάπη. Απλωνόταν σαν τεράστιο φίδι, κύκλωνε τα κτήματά μας σε μήκος δύο χιλιομέτρων, έδινε ζωή στη γύρω φύση. Θεόρατα πλατάνια, ολόδροσες ιτιές, αρμυρίκια, λυγαριές, πυκνά καλάμια και ψαθιά φύτρωναν στις όχθες του σαν να 'θελαν να προστατεύσουν τα καθάρια νερά του που κυλούσαν αργά-αργά και ξεδιψούσαν κάθε ζωντανό οργανισμό. Και μέσα σ' αυτή την πυκνή βλάστηση ένας τεράστιος μικρόκοσμος εύρισκε καταφύγιο. Γλυκόλαλα αηδόνια, κοτσύφια, τσίχλες, νερόκοτες, αγριόπαπιες, μπεκάτσες, αλεπούδες, τσακάλια, κουνάβια, ρήσσοι.

Το χειμώνα, πολλές φορές, γινόταν απειλητικός. Θύλωνε, θορυβούσε, ξερίζωνε δέντρα, έπαιρνε ζώα και χτήματα. Τον αγναντεύαμε απ' τ' αλώνι, κάτω στα πόδια μας και μας προκαλούσε δέος. Ούτε σκέψη να πλησιάσεις.

Το καλοκαίρι όμως γινόταν φιλικός μαζί μας. Μας τραβούσε κοντά του. Γινόμαστε αχώριστοι. Ποτίζαμε τα χωράφια μας με τα μποσττανικά, δέναμε τα ζώα μας στις όχθες του να βοσκήσουν και να ξεδιψάσουν, γεμίζαμε τις βαρέλες μας στους αμπουλάδες του, κοιμούμαστε τα μεσημέρια στα βαθίσκιωτα πλατάνια του. Εκείνο όμως που μένει ζωντανό στη μνήμη μου και γινόταν με μια ιδιαίτερη προετοιμασία, ιεροτελεστία θα έλεγε κανείς, ήταν το κολύμπι στην άπατη λούμπα, κάτω απ' το μεγάλο βράχο, εκεί που στριφογύριζε το νερό, γεράνιζε, απλωνόταν σε κύκλο, σχηματίζοντας τεράστια λίμνη.

Τα μεσημέρια, όταν οι γονείς μας αποκαμωμένοι απ' τον κάματο της ημέρας έπεφταν να κοιμηθούν, εμείς τα παιδιά με νοήματα συνεννοούμαστε, ξεπορτίζαμε και σμίγαμε στη μεγάλη λούμπα. Φτάνοντας είχαμε σχεδόν βγάλει τα ρούχα μας· ανεβαίναμε στο βράχο και πηδούσαμε κάνοντας τα νερά ν' αφρίζουν. Μακροβούτια, ανάσκελο, κωλοτούμπες στον αέρα και παιχνίδια με τα τεράστια σκαφίδια που είχαν οι μητέρες μας κάτω απ' τον πλάτανο για να πλένουν. Τι να πρωτοθυμηθεί κανείς!

Κι όταν χορταίναμε παιχνίδι, το ρίχναμε στο ψάρεμα. Ψάρεμα με αγκίστρι, με

(συνέχεια στη σελ. 14)

Ήρθαν τα χελιδόνια και έφεραν πολιτισμική άνοιξη

Ύστερα από συνεννόηση της καθηγήτριας κυρίας Ελένης Κομνηνού, που ασχολείται με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, με το Γυμνάσιο Ραφήνας με την κυρία Παπαδοπούλου καθηγήτρια φιλόλογο, που είχε σαν θέμα «Παραδοσιακή μουσική και τραγούδια». Στην εκδήλωση συμμετείχε και ο Γυμνασιάρχης κύριος Αλέξανδρος Μακρής.

Το απόγευμα, λοιπόν, της 12ης Μαρτίου σταμάτησαν δυο πούλμαν κοντά στην πλατεία Ήεροκαμπίου και κατέβηκε ένα πλήθος παιδιών του γυμνασίου Ραφήνας. Γέμισε η πλατεία Ήεροκαμπίου και χωρίς να το καταλάβω βρέθηκα κυκλωμένος, εξαιτίας των άσπρων μαλλιών μου και της γερασμένης κορμοστασιάς μου. Κάμερες και μικρόφωνα με κύκλωσαν από παντού και άνοιξαν και δημοσιογραφικά μπλοκ με ερωτήσεις από ευγενικά και καλοσυνάτα παιδιά. «Πώς ήταν η ζωή στο δικό μου καιρό». «Πείτε μας για τις χαρές σας, τις μουσικές σας, τα τραγούδια σας ακόμα και στις λύπες σας».

Έσκυφα, βρήκα το ντουλαπάκι των αναμνήσεών μου και το έφαξα και γράφω όσα θυμάμαι. Τα χρόνια, τα πρώτα του αιώνα, οι άνθρωποι του υπαίθρου με τη γεωργική οικονομία, τη φτώχη και πρωτόγονη, εργάζονταν στα χωράφια τους όσο πιο καλά μπορούσαν για να πάρουν καρπούς από τους οποίους θα ζούσαν. Κοντά στα γεωργικά και τα κτηνοτροφικά προϊόντα, πάντα ποτισμένα με ιδρώτα, τρώγαν το ψωμί τους και πίναν το κρασάκι τους. Έβρισκαν έτσι τις καρδιές τους να ξεαλωνούν, ξέχναγαν τους καημούς και τους κόπους τους, τα βάσανα της καθημερινότητας και σιγοτραγουδούσαν. Μέσα στο δημοτικό τραγούδι φαίνεται η διάθεση του ανθρώπου να αγωνιστεί, να ζήσει χαρούμενος και ευτυχισμένος, παραμερίζοντας τις δυσκολίες.

Έτσι διατηρούσαν ακμαία την αισιοδοξία τους και άντεξαν τις εκστρατείες, τους πολέμους, τις κακουχίες και τραγουδούσαν τραγούδια όπως:

*«Τούτη γης που την πατούμε
όλοι μέσα θε να μπορούμε.
Τούτη η γης με τα χορτάρια
τρώει νιους και παληκάρια.
Τράβα το χορό κι ας πάει
μαύρη γη θε να μας φάει».*

Όταν παντρευόταν η κόρη και ερχόταν η μέρα του γάμου, λέγαν το τραγούδι:

*«Την Παρασκευή, την Κυριακή το γιόμα
που ήρθαν και με πήρανε από τα γονικά μου
και με πήγανε σ' ένα δεντρί από κάτω.
Δέξου με, δεντρί, δέξου με, κωπαρίσι
να οι κλώνοι μου και δέσε τ' άλόγό σου,
να και ο ίσκιος μου και κάτσε να ανασάνεις».*

Μετά τη στέψη, τη νύφη την συνόδευε ο γαμπρός για να πάρει τις ευχές των γονιών της. Εκεί στην πόρτα του σπιτιού στέκει η μάνα, φυλάει η νύφη δακρυσμένη το χέρι της μάνας και η μάνα λέει: «Να 'χετε την ευχή μου» και δίνει τις συμβουλές της.

Παντού όπου έκανες ακουγόταν τραγούδι από τις συντροφίες των εργαζομένων. Στο σπορείο, στις ελιές, στο βότανο, στο θέρο, στον τρύγο, στα λιτριβιά, στους αγωγιάτες που με τα ζώα τους πορεύονταν προς την πόλη ή και από την πόλη, παντού αστεία και λιανοτράγουδα. Στ' αρραβωνιάσματα, στους γάμους, στα βαφτίσια υπήρχε μες στα τραγούδια λυρισμός, ρομαντισμός, χαρά και καλή καρδιά.

Τα θαλασσινά τραγούδια, τα βράδια με φεγγάρι στις βάρκες με τα κουπιά παρές από αγόρια και κορίτσια με βιολί, κιθάρα, ακορντεόν και φλάουτο, αρμονικές φωνές πλημμύριζε ο χώρος από γλυκόλαλους σκοπούς:

*«Τι ωραίο το φεγγάρι, τι μαγευτική βραδιά
ένας νιος να κομπανιάρει και μια να να τραγουδά.
Γιαλό, γιαλό πηγαίναμε κι όλο για σένα λέγαμε».*

Και στους δεντροφυτεμένους λόφους, στις πλαγιές, στα κορφοβούνια και στις στάνες και εκεί η μαγική φλογέρα του τσοπάνη σε μάγευε. Ανεβασμένος πάνω σ' ένα ριζιμιό λιθάρι, όρθιος, ακουμπώντας στην γκλίτσα του, ο τσοπάνος, ήρεμος κοιτάζει τα γίδια του που σκαρφαλώνουν ένα γύρω στην πλαγιά και κορφολογούν τις κορυφές των θάμνων, βόσκουν και στο δροσερό χορτάρι.

Κοιτάζει, η όψη του είναι γλυκιά, γαλήνια, φανερώνει άνθρωπο που έχει εμπιστοσύνη και αγάπη στο κοπάδι του και στην ομορφιά της φύσης.

Η κόρη του τσέλιγκα με το λυγερό κορμί και την ομορφιά του προσώπου με τα κόκκινα μάγουλα αντιμετωπίζει παληκαρίσια τον επιδρομέα της αγάπης που της λέει τραγουδιστά:

*«Παράτα, βλάχα μου, τα βοννά, τα πεύκα, τα λαγκάδια,
την ανθισμένη μυγδαλιά, τα πράσινα χορτάρια
και έλα στην πόλη αρχόντισσα, πριγκίπισσα να σε κάνω
να σε καθίσω σε χαλιά και σε μετάξια πάνω».*

Και του απαντάει η πριγκίπισσα του βουνού και της στάνης:

*«Στιγμή δεν φεύγω απ' το βοννό
τα πλούτη τα περιφρονώ·
έχω τ' αρονιά μου συντροφιά
τα πράσινα χορτάρια
και αντί τραγούδια ερωτικά
του Γιάννου την φλογέρα».*

Από τη στήλη αυτή αποδίδω έπαινο στις πρωτοβουλίες των καθηγητριών κυρίας Ελένης Κομνηνού του Γυμνασίου Ξηροκαμπίου και της κυρίας Παπαδοπούλου καθηγήτριας του Γυμνασίου Ραφήνας καθώς και στον Γυμνασιάρχη του Γυμνασίου Ξηροκαμπίου κύριο Μακρή Αλέξανδρο για τις ωραίες διδασκαλίες τους για να γνωρίσουν με αγάπη τον πολιτισμό μας, τις ρίζες μας. Πήρε να βραδύασει και τα χε-

(συνέχεια στη σελ. 12)

Πώς ανοίγονταν τα πηγάδια

Το πηγάδι, κυλινδρικό κατακόρυφο άνοιγμα μέσα στη γη, 4-6 μέτρα ή και πολύ περισσότερο, χρησιμοποιείται για την άντληση νερού.

Τα πηγάδια ανοίγονται στους τόπους όπου δεν υπάρχει πόσιμο νερό από πηγές ή νερό αρκετό για να ποτίζονται οι κήποι ή τα χωράφια. Το βάθος του είναι διαφορετικό. Φτάνει ως εκεί που συναντά τη φλέβα νερού.

Από τα παλιά χρόνια άνοιγαν πηγάδια. Για να ανοιχτεί ένα πηγάδι, χρειάζονται να εργαστούν τέσσεροι πηγαδάδες. Πρώτα γίνεται ραβδοσκόπηση. Ο ραβδοσκόπος με τη βοήθεια μικρής ειδικής ράβδου εντοπίζει πού υπάρχει υπόγειο στρώμα νερού. Ο πηγαδάς κάνει κυκλικό σχέδιο επάνω στο έδαφος, στις διαστάσεις που θέλουν να το ανοίξουν, 2-3 μέτρα ή και περισσότερο πλάτος. Αρχίζουν άλλος να σκάβει, άλλος να πετάει τα χώματα. Όσο σκάβουν προς τα κάτω, η εργασία των πηγαδάδων είναι πολύ δύσκολη, γιατί δεν υπάρχει ελευθερία στις κινήσεις τους και εργάζονται με κίνδυνο της ζωής τους, γιατί συχνά γκρεμίζονται χώματα.

Για να ανεβοκατεβαίνουν στο πηγάδι, να πετούν το χώμα και να κατεβάζουν τα υλικά, τοποθετούν επάνω στο άνοιγμα «ανέμη», η οποία είναι μια μικρή χειροκίνητη μηχανή, που κινείται γύρω από έναν οριζόντιο άξονα, ο οποίος στηρίζεται σε δυο κατακόρυφα στηρίγματα. Δένουν τον πηγαδά με το σκοινί, και σιγά σιγά γυρίζουν την ανέμη. Έτσι ξετυλίγεται το σκοινί και κατεβαίνουν ή τυλίγεται και ανεβαίνουν.

Για να πετούν το χώμα από το βάθος έξω, το βάζουν στο «ζεμπίλι» (είδος λαστιχένιου ή δερμάτινου σακουλιού) το δένουν στην ανέμη και το ανεβάζουν επάνω.

Όταν συναντήσουν τη φλέβα νερού, βάζουν σκαλωσιές και αρχίζουν να χτίζουν ξερολίθι γύρω-γύρω τον τοίχο, για να μην πέφτουν χώματα μέσα. Ανεβάζουν τον τοίχο ένα μέτρο περίπου πάνω από την επιφάνεια της γης.

Από τα υδροφόρα πηγάδια βγάζουμε το νερό με κουβά, τη γνωστή αντένα, ή με ανεμόμυλους ή αεροκίνητες και ηλεκτροκίνητες αντλίες. Ακόμα συναντάμε σε κάποια πηγάδια το «Βαρούλιο» (κοινώς Μαγκάνι) που αποτελείται από ένα ξύλινο ή μεταλλικό με λάμες καρούλι, που ο άξονάς του στηρίζεται και περιστρέφεται σε δυο όρθιους στύλους. Στη μέση είναι στερεωμένες μικρές αλυσιδωτές μεταλλικές κορύττες. Έτσι έχουμε το «μαγκανοπήγαδο». Μια χειρολαβή μας βοηθάει να περιστρέφουμε τον κύλινδρο, οπότε, οι κορύττες ανεβοκατεβαίνουν και αντλούν μεγάλη ποσότητα νερού. Το νερό κάθε κορύτας, όταν φτάσει επάνω, χύνεται σε λούκι και δισχετεύεται με φυσικά ή τεχνητά αυλάκια στους κήπους και στους μπαζέδες.

Πολύ παλιά το μαγκάνι το γυρνούσαν με τα χέρια, αργότερα όμως έδεναν στη χειρολαβή κάποιο ζώο, μουλάρι, αγελάδα ή γαϊδαρό που γυρνούσε γύρω-γύρω και μαζί γυρνούσε και το μαγκάνι.

Η άρδευση γινόταν με τους τρόπους αυτούς —εκτός βέβαια από τις ηλεκτροκίνητες αντλίες— και στα πανάρχαια χρόνια.

Σήμερα γίνονται πολλές γεωτρήσεις —αρτεσιανά— για την άντληση και αξιοποίηση του υπόγειου νερού.

Σταυρούλα Δ. Ορφανάκου

Στον τραγουδιστή Σταύρο Γ. Ξηροπόδη

Αχ, και να γύριζαν οι χρόνοι προς τα πίσω
ν' ανέβαινες στην Κουμουστά καβάλα στο μουλάρι
κι εκεί όπου ξεπέζενες μέσ' τη μεγάλη βρύση
να σε προσμένουν φίλοι σου κρασί να σε κεράσουν.
Κι εσύ, όπως συνήθιζες να σιγομουρμουρίζεις,
ώσπου να φτιάξει η φωνή, ο ήχος να στεριώσει,
ν' αρχίσεις το τραγούδι αργά-αργά το βράδυ,
για να ξυπνήσουν οι όμορφες, να βγουν στα παραθύρια
ν' ακούσουνε για τους καημούς, την πίκρα της αγάπης,
τη λεβεντιά της κλεφτουριάς, της ξενιτιάς τα πάθη
και να τα πάρει η ρεματιά, αντίλαλος να γίνουν,
να ανταριάσει ο Μύτικας, ν' αχολογήσει η Γόλα.
Κι εσύ να παίρνεις δύναμη απ' τ' Αϊ-Λιός τη χάρη
για ν' ανεβάζεις τη φωνή ψηλά ως τα ουράνια,
να ξεχαστούν τα βάσανα, να φύγουν τα φαρμάκια,
ώσπου να σκάσει ο αυγερινός κι η κοντανγή να φέξει,
για να λαλήσει ο σφυριχτρός, να πάρει το τραγούδι...

Θεόδωρος Σ. Κατσουλάκος

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

Τελείωσε το πρωτάθλημα Β' κατηγορίας Λακωνίας στο ποδόσφαιρο και ο Απόλλωνας βρέθηκε να τερματίζει στη δεύτερη θέση. Έτσι, αναγκάστηκε να δώσει αγώνα μπαράζ με τη δεύτερη ομάδα του άλλου ομίλου που ήταν οι Ταξιάρχες Νιάτων. Ο αγώνας έγινε στο ουδέτερο γήπεδο του Βλαχιώτη. Το παιχνίδι ήταν άριστο από κάθε πλευρά, αμείρωπο και κρίθηκε στη διαδικασία των πέναλτυ. Ο κανονικός αγώνας έληξε 3 - 3 και στα πέναλτυ 7 - 5 χάρι στις έξι χυθείς αποκρούσεις του τερματοφύλακά μας Μασούρα Στέλιου και στην ευστοχία των παικτών μας. Έτσι την ερχόμενη αγωνιστική χρονιά ο Απόλλωνας θα παίζει στην Α' κατηγορία Λακωνίας.

Αξίζουν συγχαρητήρια σε διοίκηση, προπονητή και παίκτες για την αξιόλογη αυτή προσπάθειά τους.

Για την ιστορία αναφέρουμε τους πρωταγωνιστές:

Π ρ ο π ο ν η τ ή ς : Γεώργιος Κονίδης του Βασιλ.

Π α ί κ τ ε ς : Παναγ. Κονίδης του Ευστρ., Στέλιος Μασούρας, Γεώργιος Χατζηγεωργίου, Παναγιώτης Κρητικός, Παναγιώτης Κωτσιοτόπουλος, Στέφανος Καραμπουλίας, Κων/νος Σταρόγιαννης, Δημήτριος Σταρόγιαννης, Νικόλαος Σταρόγιαννης, Στυλιανός Πολυμενάκος, Ιωάννης Αρνιώτης, Πέτρος Κωστάκος, Γεώργιος Κωστάκος, Αριστοτέλης Φωτόπουλος, Αθανάσ. Φωτόπουλος, Γεώργιος Κονίδης του Ιωάν.

Ηλίας Προκοπίδης

ΣΥΝΤΟΜΑ ΝΕΑ

1. Το Σάββατο της Αποκριάς ο γυμναστικός όμιλος «ΚΥΝΙΣΚΑ» παρουσίασε χορευτικό αποκριάτικο πρόγραμμα με διάφορα εντυπωσιακά νοούμερα και παραδοσιακούς χορούς.
2. Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ξηροκαμπίου, όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος γιόρτασε μαζί με όλο το χωριό τις Απόκριες. Τα παιδιά του Γυμνασίου και Λυκείου ντύθηκαν με πρωτότυπες αποκριάτικες φορεσιές και με τη βοήθεια της γυμναστρίας του Σχολείου, κ. Ελένης Κομνηνού, χόρεψαν όμορφους παραδοσιακούς χορούς. Μετά το τέλος του προγράμματος των Σχολείων, έκαναν παρέλαση στην πλατεία του χωριού, πρωτότυπα αποκριάτικα άρματα που ήρθαν από την Παλαιοπαναγιά.
3. Την 25η Μαρτίου έγινε με επιτυχία παρέλαση των μαθητών του Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου. Το απόγευμα της ίδιας ημέρας, στην πλατεία του Δημαρχείου, οι μαθητές χόρεψαν εθνικούς χορούς. Μεγάλη εντύπωση επίσης προκάλεσε η σχετική με την 25η Μαρτίου ομιλία του συνταξιούχου Λυκειάρχη κ. Δημητρίου Δικαιάκου που έγινε στο Ηρώο του χωριού.
4. Εντυπωσιακή ήταν η γιορτή του Δημοτ. Σχολείου για την 25η Μαρτίου που έγινε στην αίθουσα τελετών του Δημαρχείου με θέμα: «Η Επανάσταση του 1821 μέσα απ' το δημοτικό τραγούδι». Παραβρέθηκαν πολλοί επίσημοι.
5. Ο συνταξιούχος Λυκειάρχης κ. Δημήτριος Δικαιάκος έγραψε, σκηνοθέτησε και παρουσίασε θεατρική παράσταση, στην ίδια αίθουσα με τίτλο «Η Θυσία» που αναφερόταν στην ηρωική πράξη του Γιάννη Γούναρη, κυνηγού του Ομέρ Βρυώνη. Συγχαρητήρια σε όλους όσους πήραν μέρος στο ανέβασμα της θεατρικής αυτής παράστασης και ιδιαίτερα στον κ. Δημήτριο Δικαιάκο.
6. Ύστερα από εισήγηση του Δημοτικού συμβούλου κ. Ιωάννη Κονίδη, ιδρύεται στο Ξηροκάμπι και θα στεγαστεί στο καταργημένο Δημοτ. Σχολείο Αρκασάδων εθελοντικό πυροσβεστικό κλιμάκιο. Παρακλούνται να συμβάλουν όσοι επιθυμούν στην ενίσχυση του Πυροσβεστικού αυτού κλιμακίου, υποβάλλοντας σχετική αίτηση (πληροφ. Γιάννης Κονίδης).

Σταυρούλα Δ. Ορφανάκου

(συνέχεια από τη σελ. 8)

λιδόνια του πολιτισμού μας, μαζί με τους δασκάλους τους έφυγαν για να ιδούν το αρχαίο γεφύρι στο ποτάμι της Ρασίνας. Είκοσι αιώνες δείχνουν ότι οι κάτοικοι του τόπου αυτού ζούσαν, θαύμαζαν και καμάρωναν το ωραίο έργο αυτό. Και προσυπογράφω αναφωνώντας: «Έλληνες δάσκαλοι, σας ευγνωμονούμε».

Και εγώ σας ευχαριστώ για την τιμή που μου κάνατε να επικοινωνήσω με τα παιδιά, να ειπώ τις ξεχασμένες αλλά αγαπημένες αναμνήσεις μου.

Δημήτρης Π. Δικαιάκος
Ξηροκάμπι, Σπάρτης

Έτσι σαν ένα απλό αντίο

Πρώτα, ο Τάκης Χριστόπουλος του Ηλία (11/12/1998). Προχθές ο Λευτέρης Λάσκαρης του Γεωργίου (23/4/1999). Έφυγαν για πάντα από κοντά μας. Βιάστηκαν να πορευτούν στο μεγάλο ταξίδι. Συγχωριανοί και φίλοι στη ζωή. Συνταξιδιώτες στο θάνατο. Αγροτόπαιδα και οι δυο. Αγάπησαν δυνατά το Ξηροκάμπι. Και αγαπήθηκαν απ' όλους μας.

Όμορφες στιγμές στο διάβα της ζωής μαζί τους, με αρχή τα φτωχικά αλλά χαρούμενα κι αξέχαστα παιδικά χρόνια στο χωριό μας. Έφηβοι γελαστοί στο Γυμνάσιο. Ζαβολιάρηδες πρώτοι, δεν άφηναν τη ζωή στιγμή να ησυχάσει. Ήθελαν να χορτάσουν τις όμορφες ευκαιρίες, που προσφέρει η ανέμελη νιότη. Και μετά ο ανηφορικός δρόμος για τη μεγάλη πόλη, την Αθήνα. Ο Τάκης, στο μικρό πολυτεχνείο, φοιτητής. Ο Λευτέρης, συνέχισε το δρόμο του και πέρα από την Αθήνα, στον Καναδά.

Κάποτε οι δρόμοι της ζωής, οι δίχως τελειωμό σμίγουν και συναντώνται και μαζί τους ξαναβρίσκονται οι οδοιπόροι στην κοινή πορεία, που η μοίρα τους έχει τάξει.

Ο Τάκης, ελεύθερος επαγγελματίας στην Αθήνα, δέθηκε και συμπορεύτηκε με την Μαρία. Ο Ηλίας και η Ιωάννα, τα παιδιά τους, πρέπει να είναι περήφανοι και για τους δύο.

Ο Λευτέρης, με την επιστροφή του από τον Καναδά έκανε ένα μεγάλο επαγγελματικό άλμα. Η Αθήνα τον έφερε κοντά στην Ευανθία. Χέρι-χέρι στις καλές και στις δύσκολες στιγμές. Και από κοντά τα τρία αγόρια τους ο Γιώργος, ο Νίκος και ο Στέλιος. Δεμένη και όμορφη οικογένεια.

Και ο παλιός, καλός μας Σύλλογος Αποφοίτων Φάριδος... Λυπημένος. Τί να πει κι αυτός. Ιδρυτικά μέλη και οι δύο. Πρόεδρος ο Λευτέρης, μέλος του Δ.Σ. ο Τάκης. Προσέφεραν υπηρεσίες μεγάλες στην προώθηση και σύσφιξη των σχέσεων των μελών και των συγχωριανών στην Αθήνα.

Και τώρα ο σκληρός και παντοτινός αποχωρισμός. Λίγο χώμα και αγριολούλουδα, από τον τόπο που τους γέννησε, στην Αττική γη που τους δέχτηκε στη φιλόξενη αγκαλιά της. Και ένας τελευταίος αποχαιρετισμός. Έτσι, σαν ένα απλό αντίο. Έφυγαν, αλλά θα ζουν στη σκέψη μας και θα υπάρχουν στα χρόνια που μας απομένουν. Και κάτι άλλο. Να μη ξεχάσουμε το δροσερό, ξεχωριστό χαμόγελό τους!

Παναγιώτης Ηλ. Κομνηνός
Ξηροκάμπι 10.5.1999

Σύλλογος Κυριών Ξηροκαμπίου

Δωρεές εις μνήμην Σταύρου Ξηροπόδη :

Βρατσίδα Αγγελική	30.000 δρχ.
Ιατρίδου Μαρία	10.000 δρχ.
Δογαντζή Πίτσα	1.000 δρχ.
Πιτσιόλη Μιχαλακάκου Δήμητρα	10.000 δρχ.
Λιαρομάτης Κώστας	20.000 δρχ.
Λιαρομάτη Μίκα	10.000 δρχ.
Κληρονόμου Φιλίτσα	10.000 δρχ.
Φρέντζου Τούλα	10.000 δρχ.
Ξηροπόδη Αδαμαντία	10.000 δρχ.
Πασχάλη Βούλα	10.000 δρχ.
Βρατσίδα Αγγελική	20.000 δρχ.
Λουκάκος Σταύρος	10.000 δρχ.
Παπαδημητρίου Μαρία	10.000 δρχ.
Ξηροπόδης Δημήτριος	5.000 δρχ.
Ιατρίδου Έλλη	10.000 δρχ.
Ιατρίδου Βούλα	10.000 δρχ.
Ιατρίδης Εύνομος	10.000 δρχ.
Βασιλική Ξηροπόδη και Βασιλική Μανδραπήλια	100 δολάρια Καναδά

(συνέχεια από τη σελ. 7)

καμάκι, με δίχτυ, με φλόμο. Ψάρια πολλά, καθαρά και νόστιμα. Μικρά σαν μαρίδες, μεγαλύτερα σαν γόπες, σγουριούς και χέλια μέχρι 1 οκά το ένα. Ήταν υπόθεση λίγων ωρών ή και λεπτών πολλές φορές να εξασφαλίσουμε ένα πλούσιο γεύμα με ψάρια για ολόκληρη την οικογένεια. Πολλές φορές ξεχνιόμαστε, περνούσε η ώρα κολυμπώντας ή ψαρεύοντας, ο ήλιος έγερνε προς τη δύση και μόνο η μουρόβεργα της θεια-Ζαχάρως μας θύμιζε πως έπρεπε να σκαρίσουμε τα ζώα που στάλιζαν ακόμα στις πυκνοφυτεμένες λεύκες.

Αυτός ήταν ο Ευρώτας που γνώρισα, μικρό παιδί, και μεγάλωσα μαζί του. Σήμερα αυτός ο Ευρώτας δεν υπάρχει πια.

Με παίρνουν τα δάκρυα, όταν τον αντικρίζω. Το χειμώνα ένα μαύρο ζουμί, κατάμαυρο σαν μελάνι. Χωρίς ζωή. Ούτε ψάρια, ούτε χέλια, ούτε βατράχια και καβούρια. Νεκρό σώμα μοιάζει. Νεκρό και βρώμιο.

Το καλοκαίρι κατάμαυρη ξερή κοίτη στρωμένη με ό,τι άχρηστο, του σύγχρονου πολιτισμού, μπορεί να φανταστεί κανείς. Τ' αηδόνια έφυγαν γι' άλλους τόπους και τα ζώα αραιώσαν. Πλαστικές σακκούλες και παλιά λάστιχα αυτοκινήτων, κολημένα στις μασχάλες των δέντρων μοιάζουν πένθιμα στολίδια και η τρυγόνα η μοναχή πάνω στο ξερό πλατάνι θρηγεί το ένδοξο ποτάμι που δεν υπάρχει πια.

Ποιος άραγε θα το αναστήσει;

Γιάννης Π. Κονίδης

ΞΗΡΟΚΑΜΠ ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Το ζεύγος Ηλίας και η Δήμητρα Παυλούνη απέκτησε αγόρι.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Απεβίωσαν οι: Ξανθάκου Βούλα χήρα Νικολάου ετών 85, Σταύρος Ξηροπόδης του Γεωργίου ετών 87, Ματούλα Μανωλάκου χήρα Νικολάου ετών 81, Καλλιόπη Μαυροσιδή χήρα Νικολάου ετών 91, Ηλίας Χριστάκος του Παναγιώτη ετών 80, Καλλιόπη Παπαδάκου του Βασιλείου ετών 89, Γεωργία Γραμματικάκη χήρα Ευαγγέλου ετών 82, Γεώργιος Κληρονόμος του Παναγιώτη ετών 53.

ΑΡΝΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ

Απεβίωσαν οι: Ηλέκτρα Τσαμασίρου χήρα Γρηγορίου ετών 80, Παναγιώτα Λαμπριανάκου χήρα Ιωάννη ετών 95.

ΑΝΩΓΕΙΑ

ΓΑΜΟΙ

Απεβίωσαν: Αναστασία Μανούσου χήρα

Τα νέα μας _____

Κων/νου ετών 96, Ποτούλα Καραμπατέα του Γεωργίου ετών 70.

ΠΑΛΑΙΟΠΑΝΑΓΙΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Το ζεύγος Παναγιώτης και Μεταξία Μαντζουράνη απέκτησε κορίτσι. Επίσης το ζεύγος Κων/νος και Πολυτίμη Ταμπάκη απέκτησε αγόρι.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Απεβίωσαν οι: Μαριγώ Πυρνοκόκη χήρα Χρήστου ετών 86, Γεωργία Διαμαντάκου χήρα Χρήστου ετών 94, Γεώργιος Μπέκελης του Νικολάου ετών 82, Παναγιώτα Γιαλελή χήρα Ιωάννη ετών 80, Γεώργιος Σταυράκος του Κων/νου ετών 63, Ηλίας Κοντάκος του Παναγιώτη ετών 93.

ΔΑΦΝΗ

ΘΑΝΑΤΟΙ

Απεβίωσε ο Κυριακούλης Σταμέλος του Γεωργίου ετών 84.

ΠΟΤΑΜΙΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ

Απεβίωσαν οι: Ευδοκία Νεοφωτίστου χήρα Γεωργίου ετών 93, Χρήστος Μασούρας του Κων/νου ετών 86.

ΓΟΡΑΝΟΙ

ΘΑΝΑΤΟΙ

Απεβίωσαν οι: Ευσταθία Δάνου σύζ. Σταύρου ετών 75, Κων/νος Σιωτηράκος του Δημητρίου ετών 78.

ΣΠΑΡΤΙΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ

Απεβίωσε ο Σταύρος Ριζάκος του Αντωνίου ετών 62.

Συνδρομές

Για τη συνέχιση της έκδοσης της «Φάριδος»: Θεοδόσιος Λαγάκος (1.000), Πέτρος Εξαρχάκος (1.000), Παναγιώτης Μανδραπήλιας (1.000), Κων/νος Κότσαρης (1.000), Δημήτριος Βαλκανάς (1.000), Αλέξανδρος Λαμπρόπουλος (1.000), Χρήστος Κονίδης (1.000), Πέτρος Διαμαντάκος (1.000), Πολύκαρπος Ματαράς (1.000), Παναγ. Κακολιάς (1.000), Βασίλειος Ρουσάκος (1.000), Αλέξανδρος Νικολακάκος (1.000), Ηλίας Μανιάτης (1.000), Γεώργιος Νικολακάκος (1.000), Γεώργιος Αραχωβίτης (1.000), Παναγιώτης Γρίτης (1.000), Παναγιώτης Χριστοφιλάκος (1.000), Παναγιώτης Λεονταρίτης (1.000), Ηλίας Αποστολάκος (2.000), Αντώνιος Δουκόγιαννης (5.000), Νικόλαος Ξανθάκος (1.000), Δημήτριος Σωτηράκος (1.000), Ασπασία Παναγάκου (1.000), Δημήτριος Λεονταρίτης (1.000), Κων/νος Πήλιας (1.000), Γεώργιος Παρηγόρης (1.000), Παναγιώτης Γιαλελής (1.000), Παναγιώτης Βορβής (1.000), Παναγιώτης Χριστάκος (1.000), Παναγιώτης Τάρταρης (2.000), Πλαγιάννης (5.000), Σταύρος Καλκάνης (5.000), Γιώτα Σολωμού (1.000), Σταύρος Σαραντάκος (1.000), Στρατής Λιντζέρης (2.000), Κων/νος Μοίρας (4.000), Αριστέα Γ. Κατσουλάκου (5.000), Δημήτριος Αμοιρίδης, Κασιανή Αμοιρίδη (5.000), Πατελής Χριστάκος (5.000).